

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų
ministerijai

2022-05-11
Į 2022-05-04

Nr. (10.16Mr-11) SD-1855
Nr. 2022-06-06

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija išnagrinėjo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pateiktus derinti Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 pakeitimo įstatymo (toliau – CSĮ projektas) ir susijusių įstatymų pakeitimo įstatymų projektus (TAIS Nr. 22-6852) ir teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Dėl CSĮ projekto:

1.1. CSĮ projektas turi sudaryti prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus, būti nuspėjamas ir aiškus subjektų, kuriems jis taikomas, atžvilgiu. Iš CSĮ projekto 5 straipsnio formuluotės nėra aišku, kokie asmens duomenų apsaugos ribojimai galėtų būti taikomi ir koks subjektas tuos ribojimus nustatytų.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 36 straipsnio 4 dalimi, rengiant įstatymo arba poįstatyminio teisės akto, turinčio įstatyminį pagrindą, kuriuo grindžiamos reguliavimo priemonės, susijusios su duomenų tvarkymu, projektą privaloma konsultuotis su Valstybine asmens duomenų apsaugos inspekcija, t. y. privaloma tokius teisės aktų projektus pateikti derinti minėtai institucijai.

1.2. CSĮ projekto 9 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatyta, kad Nacionalinio krizių valdymo centro vadovas turi teisę skirti privalomus nurodymus krizių valdymo klausimais, tačiau nenurodyta, kuriems subjektams ir kokiomis sąlygomis, kaip tai yra numatyta ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų vadovams ar gelbėjimo darbų vadovams. Todėl siekiant teisinio aiškumo, taip pat siekiant užkirsti kelią galimoms teisės aktų normų kolizijoms, manome, kad yra būtina detalizuoti Nacionalinio krizių valdymo centro vadovo teisės skirti privalomus nurodymus apimtį pagal subjektų ratą ir sąlygas, kurioms esant privalomus nurodymus galima duoti. Atitinkamai taip pat siūloma tikslinti ir CSĮ projekto 12 straipsnio nuostatas ir detalizuoti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas) teisės duoti privalomus nurodymus apimtį. CSĮ projekto 22 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktorius nustato privalomų nurodymų civilinės saugos būklei gerinti davimo ir jų

vykdymo tvarką. Pažymėtina tai, kad įstatyme nėra detalizuojama privalomų nurodymų apimtis ir jų davimo sąlygos, todėl suponuojama galimybė Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriui viršyti įgaliojimus. Manytina, kad sąlygos ir privalomų nurodymų apimtis turėtų būti reglamentuojama įstatyminiu lygmeniu arba įstatymu turėtų būti tai pavedama atlikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, siūlome tikslinti CSĮ projekto 9 straipsnio 2 dalies 1 punktą, 12 straipsnį ir 22 straipsnio 5 dalį.

1.3. Siūlytina tikslinti CSĮ projekto 10 straipsnio 4 dalį:

a) CSĮ projekto 10 straipsnio 4 dalyje vartojama formuluoته „asmeninės apsaugos priemonės“. Pažymėtina, kad Europos Sąjungoje galioja 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/425 dėl asmeninių apsaugos priemonių, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 89/686/EEB, taip pat Lietuvoje galioja Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. A1-331 „Dėl Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatų patvirtinimo“, kuriais perkeltos 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyvos 89/656/EEB dėl būtiniausių saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, darbuotojams darbo vietoje naudojant asmenines apsaugos priemones (trečioji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje). Jeigu CSĮ projekto 10 straipsnio 4 dalyje asmeninės apsaugos priemonės nėra tapatu minėtuose teisės aktuose vartojamai sąvokai „asmeninės apsaugos priemonės“, siūlome keisti tekstą kad nurodytos sąvokos nesutaptų, pvz., asmens apsaugos priemonės, priemonės asmeniui apsaugoti ar pan. Šiuo atveju CSĮ projekte reikėtų nurodyti, kas yra laikoma tokiomis priemonėmis;

b) minėta nuostata koreguotina redakciniu pobūdžiu vietoj žodžių „asmeninės apsaugos priemonėmis“ įrašant žodžius „asmeninėmis apsaugos priemonėmis“.

1.4. CSĮ projekto 16 straipsnio 2 dalies 10 punkte numatyta, kad civilinės saugos pajėgoms priskiriamos savanorių, nevyriausybinių organizacijų ir asociacijų (toliau – NVO) pajėgos. Siūlytina šį punktą tikslinti, atsižvelgiant į tai, kad:

a) CSĮ projekte nėra nurodyta, kas yra laikoma nevyriausybinėmis organizacijomis ir asociacijomis. Siūlytina CSĮ projektą tikslinti pateikiant nuorodas į šių juridinių asmenų veiklą reglamentuojančių specialiųjų įstatymų – Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo ir Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo – nuostatas arba atitinkamai tikslinti CSĮ projekte kitų vartojamų sąvokų teisės aktų sąrašą;

b) savo turiniu santrumpa „NVO“ CSĮ projekte apima tiek savanorius, tiek nevyriausybines organizacijas, tiek ir asociacijas. Atsižvelgiant į tai, kad „NVO“ paprastai suprantama kaip „nevyriausybinių organizacija“, siūlytina pakartotinai įvertinti įvedamo trumpinio turinį ir svarstyti jo pakeitimo galimybę, siekiant išvengti neteisingo CSĮ projekto nuostatų traktavimo;

c) nevyriausybinėmis organizacijomis, vadovaujantis Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo ir Asociacijų įstatymo nuostatomis, gali būti laikomi juridiniai asmenys, kurių teisinė forma – asociacija. Nėra aišku, ar minėtoje nuostatoje „asociacijos“ turi būti nevyriausybinių organizacijos, atsižvelgiant į jau minėtą įvedamos santrumpos turinį. Jeigu „asociacijos“ visais atvejais turės turėti nevyriausybinėmis organizacijomis, tokiu atveju jos apskritai neturėtų būti išskiriamos šiame kontekste. Atkreiptinas dėmesys, kad nevyriausybinėmis organizacijomis gali būti ne tik asociacijos, tačiau ir viešosios įstaigos bei labdaros ir paramos fondai ar religinės bendruomenės ir bendrijos.

1.5. CSĮ projekto 17 straipsnis koreguotinas:

a) CSĮ projekto 17 straipsnyje nurodyta, kokia tvarka yra pasitelkiamos NVO pajėgos, taip pat nustatyta, kad NVO pajėgų pasitelkimą ir veiklą koordinuoja Nacionalinis krizių valdymo centras. Pažymėtina tai, kad Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 140²³ straipsnis reglamentuoja humanitarinės pagalbos teikimą pasitelkiant nevyriausybines organizacijas, kai įvesta karo padėtis, nepaprastoji padėtis, taip pat paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio. Nevyriausybinių organizacijų ir tarptautinių organizacijų humanitarinės pagalbos užsieniečiams Lietuvos Respublikos teritorijoje teikimą, vadovaujantis minėto straipsnio 2 dalimi, koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Atsižvelgiant į tai, kad nėra aišku, kuri teisės norma būtų specialioji ir turėtų prioritetą kitos normos atžvilgiu, taip pat vadovaujantis teisėkūros sistemiškumo principu, siūlome suderinti CSĮ projekto nuostatas su Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatomis arba kartu su įstatymo projektų paketu siūlyti keisti ir Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl užsieniečių teisinės padėties“.

b) CSĮ projekto 17 straipsnyje nėra numatytų kriterijų, pagal kuriuos su NVO pajėgomis būtų sudaromos pagalbos sutartys. Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo atveju nenustačius kriterijų, kuriuos turėtų atitikti NVO, kad galėtų būti sudaryta pagalbos sutartis, susidarys situacija, kai iš esmės su visomis NVO sutartys galėtų būti sudaromos, nepaisant NVO galimybės vykdyti CSĮ projekte nustatytas funkcijas. Manytina, kad CSĮ projekte turėtų būti nustatyti bent minimalūs kriterijai, kuriuos NVO turėtų atitikti, kad galėtų sudaryti pagalbos sutartis.

c) CSĮ projekto 17 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad NVO pajėgos gali būti pasitelkiamos vykdyti, be kita ko, „socialinės pagalbos darbus“. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme nėra apibrėžta „socialinės pagalbos“ sąvoka, atitinkamai šios sąvokos apibrėžtis nėra pateikiama ir CSĮ projekte. Siūlytina šiuo atveju tikslinti minėtos formulotės vartojimą ir vietoj žodžio „socialinės“ vartoti žodį „humanitarinės“. Papildomai siūlytina atsisakyti perteklinio „ir“ vartojimo tarp žodžių „gelbėjimo“ ir „neatidėliotinus“;

d) CSĮ projekto 17 straipsnio numatomos funkcijos NVO pajėgoms, kurias vykdyti šios galėtų būti pasitelkiamos. Pažymėtina, kad praktikoje susidaro situacijos, kai be šių funkcijų ekstremaliųjų situacijų metu NVO pasitelkiamos teikti humanitarinę pagalbą ir vykdyti su tuo susijusias funkcijas (aprūpinimas maistu, vandeniu, drabužiais, ryšių atkūrimas, vertimo paslaugos), todėl siūlytina svarstyti galimybę papildyti funkcijų, kurias vykdyti gali būti pasitelkiamos NVO pajėgos, sąrašą.

1.6. Aplinkos prieinamumas neįgaliesiems yra viena iš pagrindinių jų savarankiškumo sąlygų, kad neįgalieji galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse. Neprieinama fizinė ir informacinė aplinka apriboja neįgaliųjų galimybes dalyvauti šalies visuomeniniame ir socialiniame gyvenime. Informuojame, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 933 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programos patvirtinimo“ patvirtino 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programą, kurioje viena iš numatytų pažangos priemonių yra „Užtikrinti informacinės infrastruktūros ir informacijos pritaikymą neįgaliųjų poreikiams“. Atlikus Plėtros programos problemos analizę išsiaiškinta, jog net 65 proc. neįgaliųjų dėl aplinkos neprieinamumo patiria sunkumų savarankiškai gyvendami, naudodamiesi viešosiomis paslaugomis ir įsigydami prekes ar paslaugas.

Atkreipiame dėmesį, kad tai neatitinka Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotos Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija), kurios tikslas – skatinti, apsaugoti ir užtikrinti visapusišką ir lygiateisį visų asmenų su negalia naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą prigimtiniam šių asmenų orumui. Konvencijos 4 straipsnio 1 dalies a papunktyje nustatyta, kad valstybės turi imtis visų įstatymų leidybos, administracinių ir kitokių priemonių, kad būtų įgyvendintos joje nustatytos teisės. Vadovaudamasi Konvencijos 21 straipsnio nuostatomis, Konvenciją ratifikavusios valstybės, taip pat ir Lietuvos Respublika, imasi visų atitinkamų priemonių, skirtų užtikrinti, kad asmenys su negalia galėtų naudotis saviraiškos laisve ir laisve reikšti savo nuomonę, įskaitant laisvę ieškoti, gauti ir skleisti informaciją ir idėjas lygiai su kitais asmenimis, visomis pasirinktomis bendravimo priemonėmis, apibrėžtomis Konvencijos 2 straipsnyje.

Atsižvelgiant į tai, siūlome svarstyti galimybę CSĮ projekte:

a) 19 straipsnio 1 dalies 1 punktą išdėstyti taip:

„1) būti perspėti apie gresiančią ar susidariusią krizę ar ekstremaliąją situaciją, gauti informaciją apie įvykčius įvykius, ekstremaliuosius įvykius, susidariusią krizę ar ekstremaliąją situaciją ir rekomendacijas kaip elgtis. **Perspėjimo pranešimai ir informacija turi būti skelbiami prieinamais bendravimo būdais (pavyzdžiui, žodiniu, rašytiniu, garsiniu ir (ar) vaizdiniu informacijos perdavimo ir (ar) gavimo būdais naudojant Brailio raštą, multimedijos priemones, garsines priemones, lengvai suprantamą (paprastą ir aiškiai struktūrizuotą) kalbą, gestų kalbą, taip pat patobulintus ir (ar) alternatyvius bendravimo būdus, priemones ir formas, įskaitant, bet neapsiribojant, prieinamas informacijos ir ryšių technologijas).**“

b) 25 straipsnio 4 dalį išdėstyti taip:

„4. Gyventojų švietimas civilinės saugos klausimais vykdomas Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento nustatyta tvarka. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas koordinuoja gyventojų švietimą civilinės saugos klausimais, teikia savivaldybės administracijos direktoriui metodinę pagalbą. **Gyventojų švietimas turi būti atliekamas prieinamais bendravimo būdais (pavyzdžiui, žodiniu, rašytiniu, garsiniu ir (ar) vaizdiniu informacijos perdavimo ir (ar) gavimo būdais naudojant Brailio raštą, multimedijos priemones, garsines priemones, lengvai suprantamą (paprastą ir aiškiai struktūrizuotą) kalbą, gestų kalbą, taip pat patobulintus ir (ar) alternatyvius bendravimo būdus, priemones ir formas, įskaitant, bet neapsiribojant, prieinamas informacijos ir ryšių technologijas).**“

1.7. CSĮ projekto 21 straipsnyje reglamentuojamas pasirengimas krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms rengiamasi siekiant užtikrinti įvykių, ekstremaliųjų įvykių likvidavimo, krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo, jų likvidavimo ir padarinių šalinimo, paieškos, gelbėjimo ir kitus neatidėliotinus darbus ir gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų atlikimą krizių ir ekstremaliųjų situacijų metu. Pažymėtina, kad pasirengimas iš esmės yra darbas normaliomis įprastomis sąlygomis, todėl manome, kad turėtų būti atsisakoma 21 straipsnio 2 dalies 6 punkto ir 3 dalies 7 punkto, t. y. pavedimo dirbti viršvalandinį darbą, dirbti poilsio ir švenčių dienomis, atšaukimo iš kasmetinių ar kitų atostogų, kaip pasirengimo krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms elemento. Specialiosios teisės normos galėtų būti nustatomos tik krizės ar ekstremaliųjų situacijų atvejais, bet ne įprastoms sąlygoms.

1.8. CSĮ projekto 28 straipsnio 5 punkte nurodoma, kad valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kitos įstaigos ir ūkio subjektai savivaldybės administracijos direktoriui

teikia duomenis apie jų valdomas ir savivaldybėje esančias slėptuves, kolektyvinės apsaugos statinius ir priedangas, ir nustatyta tvarka sudaro galimybes jomis naudotis. Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės institucijų ir įstaigų įrengtos slėptuvės yra skirtos naudoti Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų veiklai, o ne kitiems tretiesiems asmenims. Taip pat tokios slėptuvės gali būti naudojamos ir Mobilizacijos valdymo grupių veiklai (ypač, kai Ekstremaliųjų situacijų centrams teisės aktų nustatyta tvarka pavedama atlikti ir Mobilizacijos valdymo grupių funkcijas). Todėl šių slėptuvių įrengimo vieta yra jautri informacija, kuri gali sudaryti ir tarnybos ar valstybės paslaptį. Nėra aiškus duomenų apie įrengtas slėptuves teikimo savivaldybės administracijos direktoriui tikslas. Taip pat nėra aiškus nustatomos pareigos sudaryti galimybes naudotis valstybės institucijų ar įstaigų valdomomis slėptuvėmis tikslas, subjektai, kuriems turėtų būti sudaryta galimybė šiomis slėptuvėmis naudotis, naudojimosi sąlygos, subjektas, kuris tokią tvarką nustatytų. Manytina, kad pareiga teikti duomenis apie valdomas slėptuves galėtų būti nustatyta Nacionaliniam krizių valdymo centrui, kuris analizuos krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo duomenis, arba Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui, kuris koordinuos civilinės saugos įgyvendinimo visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje funkcijas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome tikslinti CSĮ projekto 28 straipsnio 5 punktą, nenumatant galimybės privaloma tvarka leisti slėptuvėmis naudotis tretiesiems asmenims ir pareigos teikti duomenis atitinkamai savivaldybei.

1.9. CSĮ projekto 31 straipsnyje siūloma reglamentuoti valstybės institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų, darbuotojų, profesinės karo tarnybos karių, žvalgybos pareigūnų ir kitų asmenų pasitelkimą, tačiau pačiame straipsnyje nėra nustatyta, ar šios nuostatos galiotų įprastomis sąlygomis ar tik esant krizei ar ekstremaliajai situacijai. Manome, kad yra būtina keisti Valstybės tarnybos įstatymo ir Darbo kodekso nuostatas, taip pat nustatyti, kokiomis sąlygomis esant toks pasitelkimas yra leistinas. CSĮ projekto 31 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad valstybės institucijos ar įstaigos (į kurią kreipiamasi) vadovas atitinkamai pavestų valstybės tarnautojams ar darbuotojams vykdyti Nacionalinio krizių valdymo centro vadovo arba jo įgalioto asmens pavestas užduotis (šias užduotis valstybės tarnautojai privalo vykdyti net ir nesant jų sutikimo). Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatyta, kad ministras vadovauja ministerijai, sprendžia ministerijos kompetencijai priklausančius klausimus ir yra tiesiogiai atsakingas už Vyriausybės programos bei Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano ir prioritetinių darbų jam pavestose valdymo srityse įgyvendinimą. Darbo kodekso 34 straipsnyje nurodomos būtiniosios darbo sutarties sąlygos, kurios *mutatis mutandis* yra privalomos ir valstybės tarnybos santykiams pagal Valstybės tarnybos įstatymo 6 straipsnio 1 dalį. Kiekvienoje darbo sutartyje turi būti susitarta dėl darbo funkcijos, darbo apmokėjimo ir darbovietės. Darbo funkcija ministerijose nustatoma valstybės tarnautojų ar darbuotojų pareigybės aprašymuose, kuriuos tvirtinti pagal Vyriausybės įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 10 punktą turi ministras. Atitinkamai, kai yra pavedama atlikti Nacionalinio krizių valdymo centro vadovo ar jo įgalioto asmens funkcijas ministrui eliminuojama galimybė spręsti, kokias funkcijas turi atlikti valstybės tarnautojai ar darbuotojai, lieka tik formalus pavedimas be sprendimo teisės. Pavedimas dirbti kitoje darbovietėje ar kitas funkcijas be darbuotojo sutikimo prieštarauja Darbo kodekso 45 straipsnio nuostatai, kuri sako, kad pakeisti būtinąsias darbo sutarties sąlygas, nustatytą darbo laiko režimo rūšį ar perkelti darbuotoją dirbti į kitą vietovę darbdavio iniciatyva galima tik su darbuotojo rašytiniu sutikimu. Jeigu vis dėlto būtų nutarta palikti galimybę pavesti darbuotojams dirbti jų darbo sutartyje nesutartas funkcijas, turėtų būti keičiamas Darbo kodekso 3 straipsnis numatant, kad krizių valdymą ir civilinę saugą reglamentuojančiuose įstatymuose gali būti nustatytos kitokios, negu nustato šis kodeksas, darbo santykius reglamentuojančios normos.

CSĮ projekto 31 straipsnio 4 nurodyta, kad pasitelktiems valstybės tarnautojams ar darbuotojams garantuojamos einamos pareigos ir nustatytas darbo užmokestis, tačiau 2 dalyje nurodyta, kad darbuotojai Lietuvos Respublikos darbo kodekso 137 straipsnio 4 dalyje nustatytu pagrindu atleidžiami nuo pareigos dirbti, bet negarantuojamas darbo užmokestis. Jei būtų pasitelkiami valstybės tarnautojai, pagal siūlomą formuluotę jam būtų mokamas tik nustatytas darbo užmokestis, tačiau pavedamos funkcijos būtų kaip papildomos funkcijos, už kurias turėtų būti papildomai apmokėta (priemokos arba apmokėjimas už viršvalandinį darbą), nes jis nėra atleidžiamas nuo kitų savo funkcijų vykdymo, todėl toks siūlomas reglamentavimas galimai pažeistų valstybės tarnautojo teisę gauti teisingą apmokėjimą už darbą. Jei būtų pasitelkiami darbuotojai vykdyti kito darbdavio nurodymus ir jie būtų atleidžiami nuo pareigos dirbti Darbo kodekso 137 straipsnio 4 pagrindu, iš viso nėra aišku, kaip jam turėtų būti apmokama. Manytina, kad tokia nuostata dėl darbuotojo pasitelkimo ir apmokėjimo už darbą pažeistų darbuotojo teisę susitarti dėl būtinios darbo sutarties sąlygos – darbo apmokėjimo, kai darbo funkcija yra kita nei susitarta darbo sutartyje bei jo teisę gauti teisingą apmokėjimą už darbą. Tuo pačiu atkreiptinas dėmesys, kad Darbo kodekso 137 straipsnio 4 dalyje numatyti atvejai, kai darbuotojas gali pasiimti nemokamas atostogas jo piliečio pareigoms vykdyti, pavyzdžiui, kandidatuoti ir dalyvauti rinkimuose į Seimo narius ir pan. ir tai yra darbuotojo teisė, o ne pareiga.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlome iš esmės pakeisti CSĮ projekto 31 straipsnį, jo nuostatas suderinant su kitais įstatymais.

1.10. CSĮ projekto 32 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybė pavesti darbuotojams ar valstybės tarnautojams dirbti viršvalandinius darbus, darbą poilsio ir švenčių dienomis. Neaišku, ar šia nuostata norima nukrypti nuo Darbo kodekse nustatytos maksimalios viršvalandinių darbų trukmės ir maksimaliojo darbo laiko reikalavimų, ar buvo siekiama nustatyti galimybę tam tikrais atvejais pavesti dirbti viršvalandinius darbus be darbuotojo sutikimo. CSĮ projekto 32 straipsnio 2 dalyje įtvirtinama galimybė atšaukti valstybės tarnautojus ar darbuotojus iš kasmetinių ar kitų atostogų be šių asmenų sutikimo. Visų pirma, galimybės atšaukti darbuotoją iš jo atostogų Darbo kodeksas nenumato, todėl arba šių nuostatų reikėtų atsisakyti, arba reikėtų keisti Darbo kodekso 3 straipsnį, kaip jau pasisakyta 1.9 pastaboje, arba tokią galimybę numatyti Darbo kodekso 129 straipsnio 3 dalyje ir 131 straipsnio 3 dalyje. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad toks reglamentavimas nėra tikslus, nes nėra apibrėžtos kitų atostogų, iš kurių galima atšaukti be asmens sutikimo, rūšys – tikslinės, pailgintos, papildomos. CSĮ projekto 32 straipsnis tikslintinas, apibrėžiant konkrečias atostogų rūšis. Atsižvelgiant į tai, kad atostogos yra darbdavio ir darbuotojo susitarimas, abejonių kelia ir galimybė priverstinai be sutikimo darbuotojus atšaukti iš atostogų. Taip pat abejotina dėl darbuotojų atšaukimo iš nėštumo ir gimdymo, tėvystės ar vaiko priežiūros atostogų be darbuotojų sutikimo. CSĮ projekto 32 straipsnio 3 dalis taip pat tikslintina dėl atostogų nukėlimo laikotarpio, nes 32 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės ir atšaukimo laikotarpis gali nesutapti, taip pat darbuotojas gali nebeturėti poreikio atostogauti nesuderintu laiku, nes aplinkybės gali tęstis ir labai ilgą laiką. Todėl siūlytina visą nepanaudotą atostogų laiką suteikti kitu šalių susitartu laiku. Tikslintina ir nuostata, nustatanti, kad nesant tokios galimybės arba valstybės tarnautojo ar darbuotojo prašymu, nepanaudotos kasmetinės atostogos ar jų dalis gali būti perkelta ir pridėta prie kitų darbo metų kasmetinių ar kitų atostogų. Neaišku, prie kokių kitų atostogų ta nepanaudota dalis gali būti pridėta, taip pat neaišku, kokia tvarka būtų taikoma kitų rūšių atostogų, kaip pavyzdžiui, tikslinių atostogų, nepanaudoto likučio panaudojimui.

1.11. CSĮ projekto 34 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta pareiga ministerijoms, atsižvelgiant į ministrams pavestą valdymo sritį, teikti pagalbą savivaldybei likviduojant

savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją ir šalinant jos padarinius, paskelbus savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją. Iš šio reglamentavimo nėra aišku, kokią, kokios trukmės ir apimties pagalbą ministerijos privalo suteikti savivaldybei. Siūlome CSĮ projekte aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyti ministerijų pagalbos apimtį ir sąlygas. Savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją skelbia savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 120 straipsnį veikia laisvai ir savarankiškai, todėl galiojant siūlomam reglamentavimui ir neapibrėžus pagalbos apimties ir sąlygų, savivaldybės galėtų perkelti didžiąją dalį naštos ekstremaliosios situacijos valdymo ministerijoms. Atsižvelgiant tai, siūlome tikslinti CSĮ projekto 34 straipsnio 3 dalies 4 dalį.

1.12. CSĮ projekto 40 straipsnio 3 dalyje nustatyti atvejai, kada būtinoms užduotims atlikti galima pasitelkti gyventojus, kitas įstaigas ir ūkio subjektus. Siekiant reglamentavimo aiškumo siūlome sujungti 40 straipsnio 3 ir 4 dalies nuostatas ir išdėstyti taip: „Būtinoms užduotims, kurioms atlikti reikalingi žmogiškieji ištekliai, gali būti pasitelkiami gyventojai, kitos įstaigos ir ūkio subjektai, būtinoms užduotims, kurioms atlikti reikalingi materialiniai ištekliai, gali būti pasitelkiamos kitos įstaigos ir ūkio subjektai.”

2. Dėl Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 21 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymo (toliau – ŽULPKĮ projektas):

2.1. Manytina, kad ŽULPKĮ projekto 1 straipsnis, kuriuo Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas pildomas 18¹ straipsniu, tikslintinas, nustatant privalomų asmeninės apsaugos priemonių naudojimo reikalavimų trukmę ir mastą atsižvelgiant į šiame straipsnyje nurodomo pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų išplitimo pavojus trukmę ir mastą. Taip pat pažymėtina, kad nėra aišku, kas ŽULPKĮ projekte yra suprantama kaip „asmeninės apsaugos priemonės“. Siūlytina tikslinti ŽULPKĮ projektą, kad būtų nustatytas aiškus asmeninių apsaugos priemonių turinys.

2.2. Aiškinamojo rašto 5 punkte (Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta) nurodyta, kad „Priėmus įstatymus, neigiamų pasekmių nenumatoma.“, 7 punkte, kad „Įstatymų priėmimas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.“ Atkreiptinas dėmesys, kad ŽULPKĮ projekte siūloma nustatyti papildomus galimus ribojimus tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims, riboti ar laikinai uždrausti ūkinę veiklą. Manytina, kad Aiškinamojo rašto 5 ir 7 punktas turėtų būti atitinkamai papildyti, nurodant galimą poveikį. Taip pat atkreipėme dėmesį, kad įstatymų projektai nepateikti derinti darbdavių (verslo) organizacijoms, nors pakeitimai turės įtakos ūkio subjektų veiklai.

3. Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – NSĮ projektas):

3.1. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio 10 skyriaus antrąjį skirsnį ir laikantis teisinio nuoseklumo, NSĮ projekto 1 straipsnio, kuriuo keičiamas Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio 2 skyriaus trečiasis skirsnis, punktas tikslintinas taip:

„– integruodamasi į Europos Sąjungą (ES/EU) ir Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO) bei kaip visateisė narė aktyviai dalyvaudama šiose organizacijose;“.

3.2. Atsižvelgiant į tai, kad nacionalinė teisė gali nustatyti aukštesnius žmogaus teisių standartus, nei tarptautinė teisė, dėl teisinio aiškumo tikslinga patikslinti Nacionalinio saugumo

pagrindų įstatymo priedėlio 4 skyriaus „Vidaus saugumo užtikrinimo politika“ skirsnio pirmos pastraipos paskutinį sakinį taip:

„Vidaus politika turi būti grindžiama teisingumu ir teisėtumu, turi ugdyti tautinę savimone, pilietiškumą, pagarbą Konstitucijai ir pasitikėjimą nacionaliniais institutais, užtikrinti visų savo piliečių ir kitų jos jurisdikcijai priklausančių asmenų tarptautinės **ir nacionalinės** teisės pripažintas žmogaus teises.“

4. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 22, 23, 37 ir 44¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 20¹ straipsniu įstatymo projekto (toliau – VI projektas) ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – VŠĮ projektas):

VI projekte siūlomame keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 9 punkte siūloma nustatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei galimybę priimti sprendimą įsteigti ministerijoje ar Vyriausybės kanceliarijoje struktūrinį padalinį centrą. Kituose siūlomuose keisti Vyriausybės įstatymo straipsniuose detalizuotas centro steigimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijoje. Atitinkamai VŠĮ projekto 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje nurodomas centro steigimo tikslas: „Centras steigiamas Vyriausybės sprendimu bendriems ministerijų, taip pat kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksams koordinuoti, viešojo administravimo subjektams reikiamoms kompetencijoms sutelkti, taip pat padėti Vyriausybei ir kitiems viešojo administravimo subjektams valdyti valstybės lygio situacijas ar procesus“, – kuris suponuoja, kad centras turi būti steigiamas ne ministerijose, o Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijoje. Pažymėtina ir tai, kad CSĮ projekte taip pat nėra aptartos galimybės, sąlygos ir procedūros ministerijose steigti centrus, kurie atitiktų Viešojo administravimo įstatymo siūlomo pakeitimo esmę. Atsižvelgiant į tai, siūlome tikslinti siūlomą keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 9 punktą ir jame nustatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei galimybę tik priimti sprendimą įsteigti Vyriausybės kanceliarijoje struktūrinį padalinį centrą.

Ministerijos kanclerė

Ana Selčinskienė

Justina Puodžiūtė, tel. 8 611 50241, el. p. Justina.Puodziute@socmin.lt
Justina Lukaševičiūtė, tel. 8 658 60355, el. p. Justina. Lukaseviciute@socmin.lt
Eitvydas Zurba, tel. 8 658 61202, el. p., Eitvydas.Zurba@socmin.lt
Gintarė Bužinskaitė, tel. 8 695 60706, el. p. Gintare.Buzinskaite@socmin.lt
Renata Šarkanė, tel. 8 613 78850, el. p. Renata.Sarkane@socmin.lt
Marius Mulma, tel. 8 696 12044, el. p. Marius.Mulma@socmin.lt